

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Studio V

Ενότητα 1: Οριστική περιγραφή έργου

*Ιωάννης Ξενάκης, Δάνος
Παπαδόπουλος, Βασίλειος
Παπακωστόπουλος, Ευγένιος
Σκουρμπούτης & Σέργιος Φωτιάδης
Τμήμα Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων
και Συστημάτων*

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

STUDIO V

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ [FINAL BRIEF]

2015

ΣΥΓΓΡΑΦΗ: ΣΚΟΥΡΜΠΟΥΤΗΣ Ε.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Δ., ΠΑΠΑΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Β., ΣΚΟΥΛΟΥΔΗ Χ., ΣΚΟΥΡΜΠΟΥΤΗΣ Ε., ΦΩΤΙΑΔΗΣ Σ.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ ΕΡΓΟΥ / ΟΡΙΣΜΟΣ

Η οριστική περιγραφή έργου είναι ένα οργανωμένο σύνολο πληροφοριών το οποίο προσδιορίζει και καθορίζει τον προβληματικό χώρο όπως αυτός έχει διαμορφωθεί από το στάδιο έρευνας και ανάλυσης και μπορεί να θεωρηθεί ως ένα συμβόλαιο ανάμεσα σε σχεδιαστή και πελάτη για την σχεδίαση ενός νέου προϊόντος.

Η οριστική περιγραφή έργου περιλαμβάνει τον απόλυτο καθορισμό των:

1. Χρηστών. [Χαρακτηριστικά Χρηστών]
2. Του πλαισίου μέσα στο οποίο κινούνται και με το οποίο αλληλεπιδρούν. [Χαρακτηριστικά Πλαισίου]
3. Των δράσεων των χρηστών και των αλληλεπιδράσεων τους με το πλαίσιο. [Δράσεις]
4. Μίας σύντομης περιγραφής του προς σχεδίαση προϊόντος. [Brief]

Η οριστική περιγραφή έργου είναι ένα πακέτο πληροφοριών το οποίο πολύ συχνά δίδεται έτοιμο στον σχεδιαστή από τον πελάτη μιας και ο δεύτερος διαθέτει την εμπειρία από την αγορά, την τεχνογνωσία του προϊόντος, αλλά και μία συγκεκριμένη στρατηγική marketing. Είναι σύνηθες οι εταιρίες παραγωγής προϊόντων να δαπανούν σημαντικούς πόρους για έρευνα η οποία καθορίζει οριστικές περιγραφές έργων για νέα προϊόντα. Σε αυτή την περίπτωση ο σχεδιαστής οφείλει να ερευνήσει και να αναλύσει περαιτέρω τον ήδη καλά προσδιορισμένο προβληματικό χώρο, με σκοπό την ανακάλυψη στοιχείων εντός του τα οποία αγνόησε ο πελάτης και την σύνταξη προδιαγραφών για την σχεδίαση του προϊόντος.

Σε άλλες περιπτώσεις ο σχεδιαστής καλείται να συνδιαμορφώσει την οριστική περιγραφή έργου σε συνεργασία με τον πελάτη κατά τα αρχικά στάδια της έρευνας και ανάλυσης έως ότου οι χρήστες το πλαίσιο και οι δράσεις είναι ορισμένα σε ικανοποιητικό βαθμό.

Αρκετά συχνά οι σχεδιαστές αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία να σχεδιάσουν προϊόντα είτε για δική τους παραγωγή είτε με σκοπό την ανεύρεση κάποιου κατασκευαστή ο οποίος θα τα διαθέσει στην αγορά. Σε αυτή την περίπτωση οι σχεδιαστές καλούνται να διαμορφώσουν μόνοι τους την οριστική περιγραφή έργου.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ ΕΡΓΟΥ / ΤΥΠΟΙ ΘΕΜΑΤΩΝ

Στο πλαίσιο μίας ακαδημαϊκής διαδικασίας σχεδίασης ο πελάτης συνήθως απουσιάζει, επομένως οι σχεδιαστές καλούνται να διαμορφώσουν την οριστική περιγραφή έργου σχεδόν εξ'ολοκλήρου ξεκινώντας από ένα αόριστο θέμα.

Διαφορετικοί τύποι θεμάτων ανταποκρίνονται σε διαφορετικών τύπων σχεδιαστικά έργα τα οποία απαιτούν διαφορετική στρατηγική διαμόρφωσης οριστικής περιγραφής έργου. Σε όλες τις περιπτώσεις όμως αναζητείται μία ευκαιρία για σχεδίαση ενός βιώσιμου προϊόντος. Η ευκαιρία για σχεδίαση βρίσκεται σε μία δημογραφική ομάδα της οποίας οι ανάγκες δεν καλύπτονται, είτε αυτές είναι φανερές είτε κρυφές, είτε σχετίζονται με την λειτουργικότητα, την αισθητική, το κόστος κλπ. Μερικοί τύποι θεμάτων είναι οι εξής, ξεκινώντας από το πιο καλά ορισμένο και καταλήγοντας στο πιο αόριστο:

1. Τοποθέτηση στην αγορά. Σε αυτή την περίπτωση ο τύπος του προϊόντος είναι ορισμένος και αναζητείται ένα κενό στην αγορά ανάμεσα σε ανταγωνιστικά προϊόντα. Ο προβληματικός χώρος είναι σχετικά καλά ορισμένος αλλά ο σχεδιαστής οφείλει να τον περιορίσει προσδιορίζοντας τους χρήστες στους οποίους θα απευθυνθεί, το πλαίσιο στο οποίο εκείνοι θα αλληλεπιδρούν με το προϊόν και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του προϊόντος. Π.χ. σχεδίαση ενός λεμονοσίφτη.
2. Αναζήτηση νέων προϊόντων σε συγκεκριμένο πεδίο. Σε αυτή την περίπτωση ο τύπος του προϊόντος δεν είναι ορισμένος αλλά υπάρχει ένα ευρύτερο πεδίο δραστηριότητας από το οποίο μπορεί να προκύψει. Ο προβληματικός χώρος είναι πιο ευρύς και ο σχεδιαστής πρέπει να τον περιορίσει προσδιορίζοντας τον τύπο του και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του προϊόντος, τους χρήστες και το πλαίσιο. Π.χ. σχεδίαση ενός προϊόντος για την διευκόλυνση της εργασίας γραφείου σε εξωτερικούς χώρους.
3. Αξιοποίηση μίας νέας τεχνολογίας. Σε αυτή την περίπτωση ο προβληματικός χώρος είναι τελείως απροσδιόριστος καθώς συνήθως δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο πεδίο στο οποίο μπορεί να εφαρμοστεί μία τεχνολογία. Ο σχεδιαστής πρέπει να προσδιορίσει το πεδίο δραστηριότητας, τον τύπο του προϊόντος, τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του, τους χρήστες και το πλαίσιο. Π.χ. σχεδίαση προϊόντος από μορφομνημονικά κράματα.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ / ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Ως προβληματικός χώρος ορίζεται το σύνολο των ερευνητικών πεδίων, ερευνητικών στοιχείων, παραμέτρων κλπ. που σχετίζονται με ένα σχεδιαστικό πρόβλημα σε βαθμό τέτοιο ώστε να επηρεάζουν σχεδιαστικές αποφάσεις. Προβληματικός χώρος δεν είναι τα προβλήματα τα οποία μπορεί να προκύψουν ή ενδεχομένως να έχουν ήδη διαγνωσθεί.

Σε μία διαρκή διαδικασία προσδιορισμού και περιορισμού ο αρχικός προβληματικός χώρος αφού διερευνηθεί επαρκώς, συρρικνώνεται σε ένα υποσύνολο του το οποίο προσδιορίζει με την σειρά του το προϊόν προς σχεδίαση. Αυτό συμβαίνει ακόμα και στην περίπτωση που ο τύπος του αντικειμένου είναι δεδομένος, όπως π.χ. στην περίπτωση σχεδίασης ενός λεμονοστίφτη.

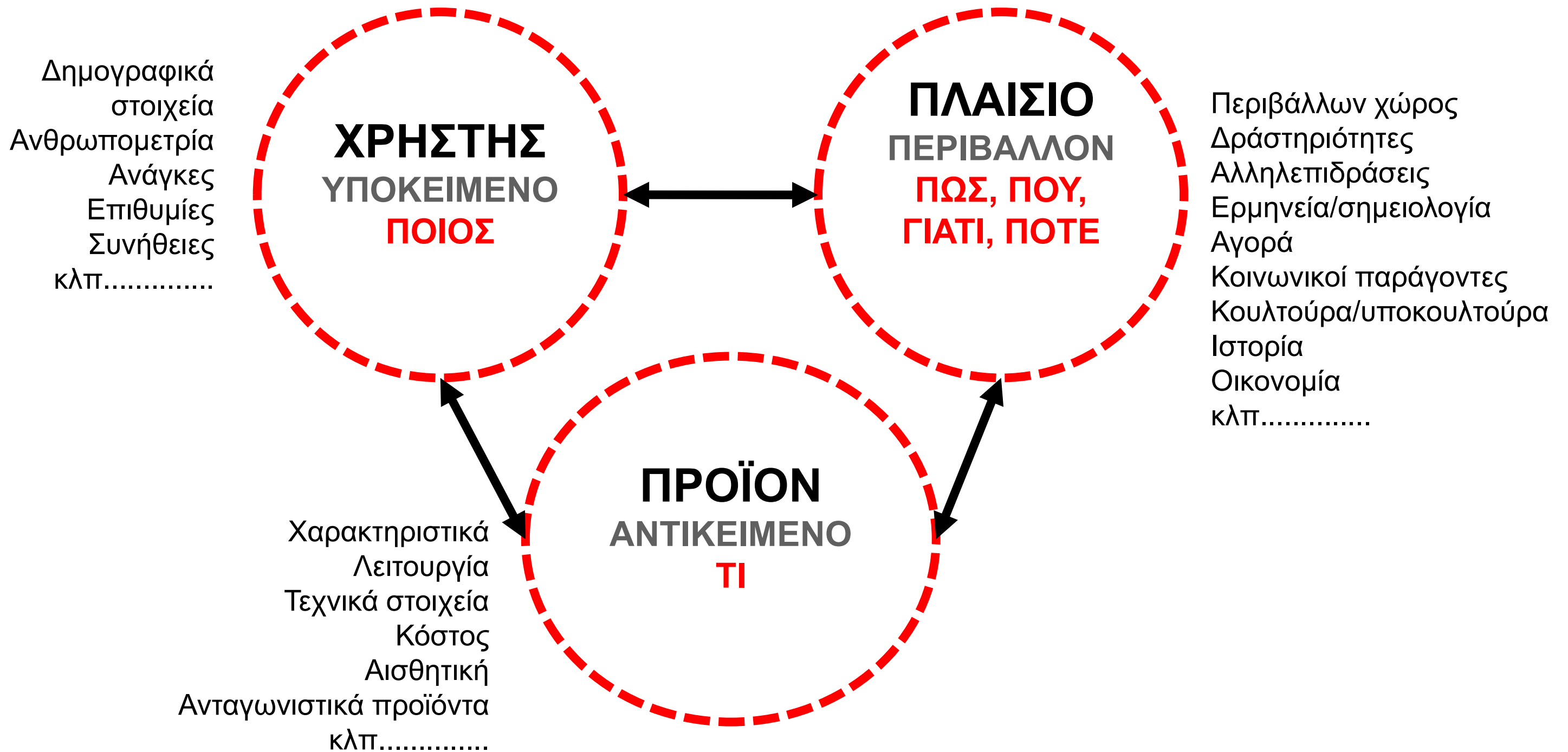
Η χαρτογράφηση του προβληματικού χώρου είναι ένα απαραίτητο πρώτο βήμα σε κάθε σχεδιαστική διαδικασία. Δεν υπάρχει ενδεδειγμένος τρόπος χαρτογράφησης αλλά είναι απαραίτητο η χαρτογράφηση να **αναγνωρίζει το σύνολο των ερευνητικών πεδίων** που αφορούν την σχεδίαση του προϊόντος [εξαντλητική] και να τις **οργανώνει** με τρόπο ο οποίος εξυπηρετεί την μετέπειτα πορεία ώστε να αναγνωριστούν και να καθοριστούν το σύνολο των παραμέτρων σχεδίασης. Παράλληλα χαρτογραφούνται και οργανώνονται παράμετροι, θέματα, έννοιες, στοιχεία τα οποία σχετίζονται με το σχεδιαστικό πρόβλημα.

Στο επόμενο στάδιο ο σχεδιαστής μπορεί να ερευνήσει σε βάθος τα επιμέρους ερευνητικά πεδία επιλέγοντας τα ερευνητικά εργαλεία τα οποία είναι καταλληλότερα ανά περίπτωση.

Η διαδικασία διερεύνησης, προσδιορισμού και περιορισμού του προβληματικού χώρου είναι μία κυκλική διεργασία η οποία δεν μπορεί να αποτυπωθεί γραμμικά. Ακολουθεί όμως μία γενική φορά από το αόριστο στο ορισμένο, όπως και η διαδικασία σχεδίασης εν γένει. Το τελικό αποτέλεσμα, όμως, η οριστική περιγραφή έργου και οι προδιαγραφές σχεδίασης του προϊόντος πρέπει να συμφωνούν μεταξύ τους, να υποστηρίζονται από ερευνητικά δεδομένα και να σχηματίζουν μία ξεκάθαρη και συνεκτική εικόνα.

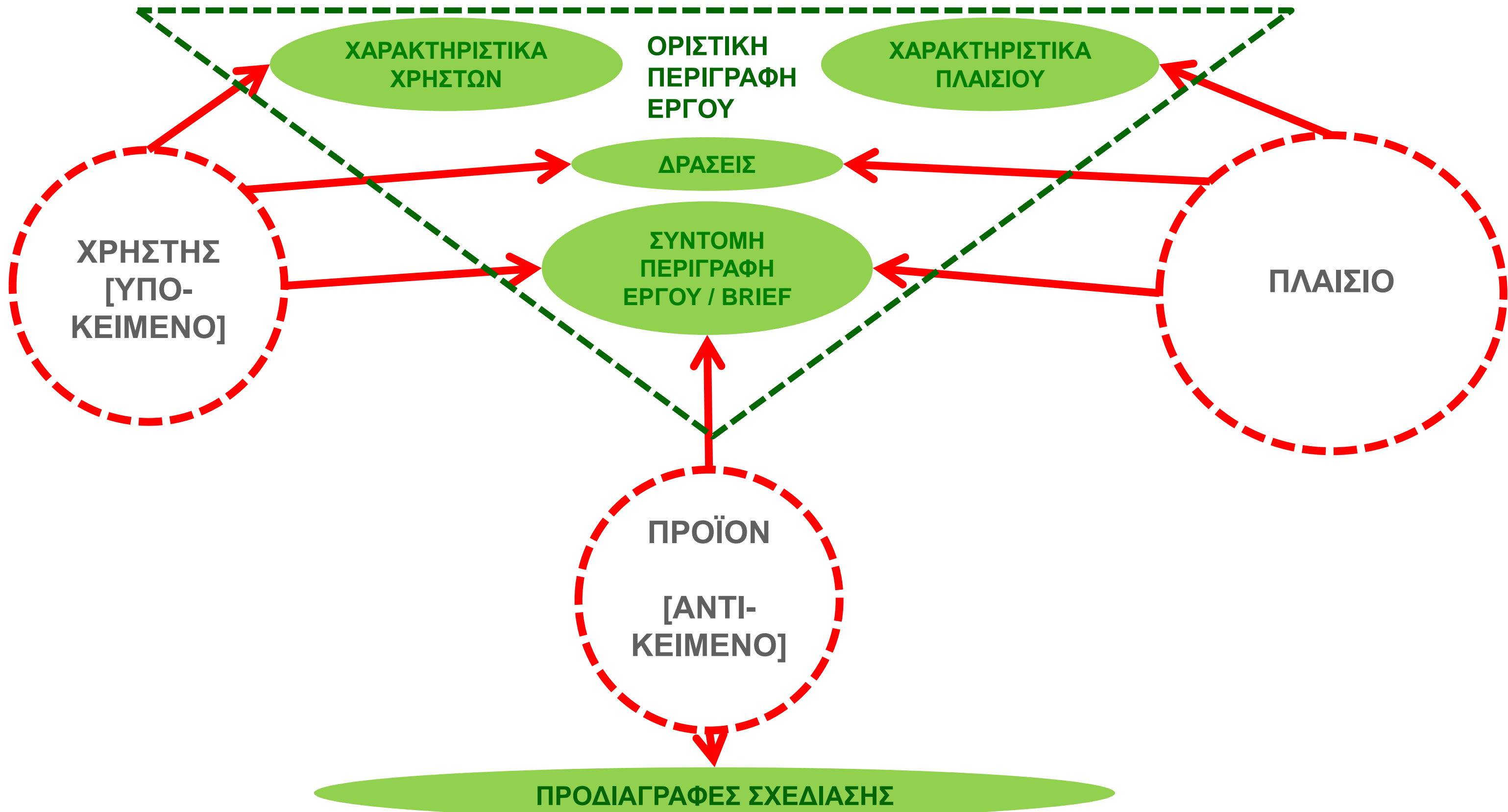
ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΕΣ ΜΟΝΤΕΛΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Ενα στοιχειώδες μοντέλο προβληματικού χώρου χαρτογραφεί αρχικά βάσει των τριών βασικών πεδίων χρήστης-προϊόν-περιβάλλον και μπορεί να αποτελέσει την αρχή του ευρύτερου χάρτη.

Τα τρία αυτά πεδία αντιστοιχούν και στα βασικά παραδοτέα μίας οριστικής περιγραφής έργου οπότε η χαρτογράφηση αυτή παράλληλα εξυπηρετεί στην **κατηγοριοποίηση και εξαγωγή των παραδοτέων**. Γι ' αυτό τον λόγο, ενώ δεν είναι υποχρεωτικό η χαρτογράφηση να αρχίζει από το συγκεκριμένο τρίπτυχο, είναι αρκετά βολικό. Εξάλλου ο χάρτης μπορεί να αλλάξει καθώς προστίθενται ερευνητικά στοιχεία αλλά και διαφορετικοί χάρτες να χρησιμοποιηθούν ως υποσύνολα του.

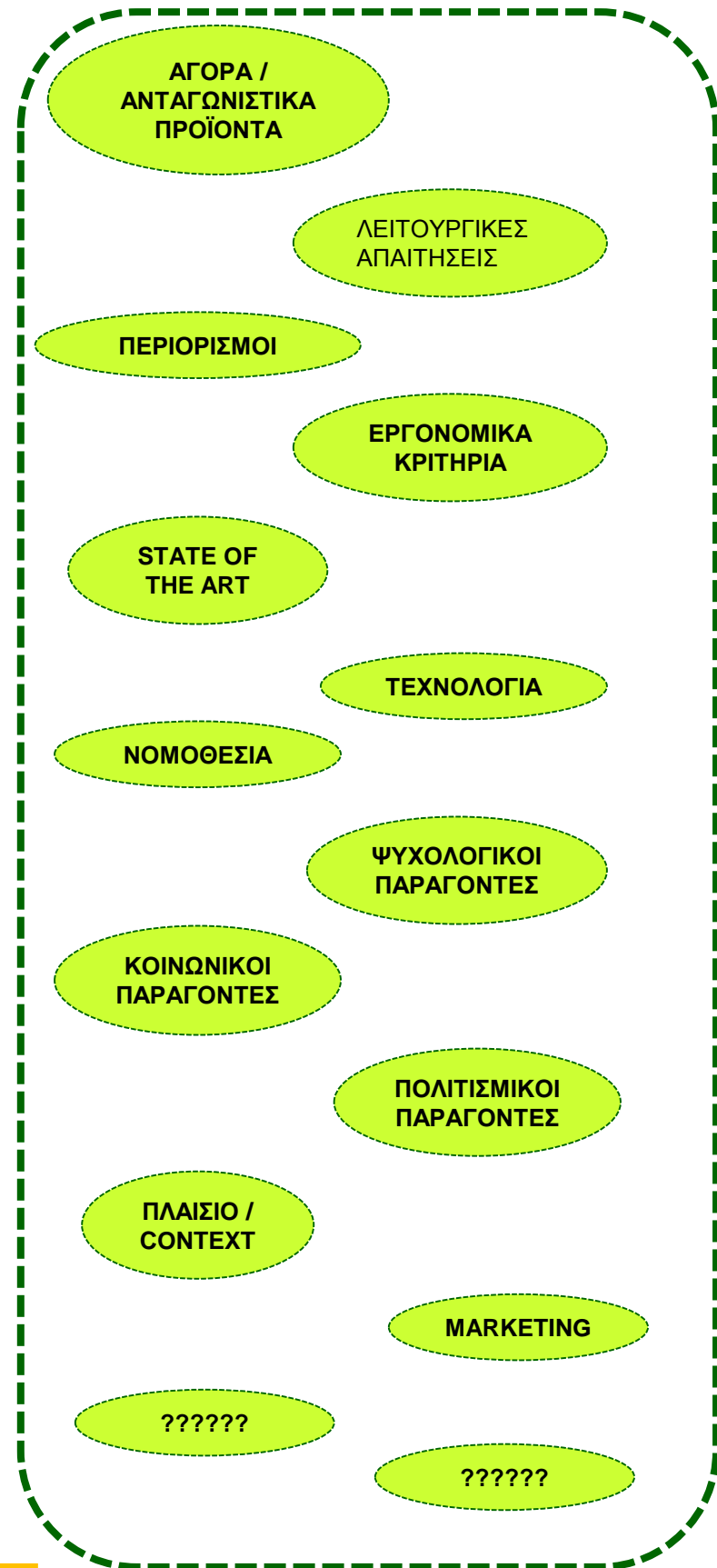
ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΕΣ ΜΟΝΤΕΛΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ

Τα παραδοτέα τα οποία προκύπτουν από το τρίπτυχο χρήστης-πλαίσιο-αντικείμενο είναι τα χαρακτηριστικά των χρηστών, τα χαρακτηριστικά του πλαισίου, οι δράσεις και η σύντομη περιγραφή έργου και απαρτίζουν την οριστική περιγραφή έργου. Το προϊόν, η άγνωστη πλευρά του τριπτύχου προσδιορίζεται συνήθως τελευταίο αφού έχουν προσδιορισθεί ικανοποιητικά οι χρήστες και το πλαίσιο μέσα στο οποίο δρουν .

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΦΑΣΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

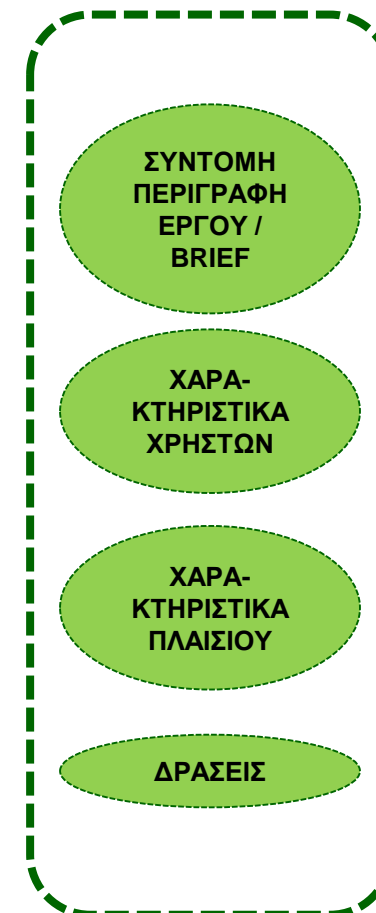
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ [ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ]

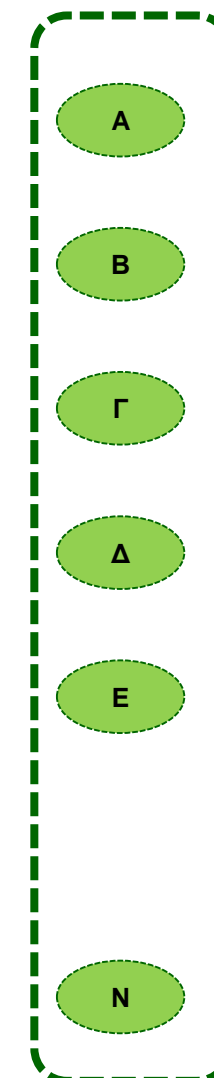
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ / ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΗΣ

ΑΡΧΙΚΟ BRIEF

ΑΟΡΙΣΤΟ

ΦΟΡΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΟΡΙΣΜΕΝΟ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ ΕΡΓΟΥ

Χαρακτηριστικά Χρηστών: Περιλαμβάνουν όλα τα στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν και καθορίζουν την ομάδα χρηστών στην οποία θα απευθύνεται στο προς σχεδίαση προϊόν. Μεταξύ άλλων περιέχουν τα τυπικά δημογραφικά τους χαρακτηριστικά όπως ηλικία, ειδόδημα, μορφωτικό επίπεδο, επαγγελματική κατάσταση, οικογενειακή κατάσταση κλπ. Παράλληλα είναι απαραίτητη και μία πλούσια σε στοιχεία περιγραφή των αξιών, του τρόπου ζωής, της κουλτούρας και οποιοδήποτε άλλου στοιχείου διαφοροποιεί και χαρακτηρίζει αυτή την ομάδα σε σχέση με τις υπόλοιπες. Εάν το προϊόν απευθύνεται σε διαφορετικές ομάδες χρηστών τότε πρέπει όλες οι ομάδες να χαρακτηριστούν.

Χαρακτηριστικά Πλαισίου: Πλαίσιο θεωρείται οτιδήποτε περιβάλλει τον χρήστη και το προϊόν και επηρεάζει την μεταξύ τους σχέση, την αντίληψη, τα συναισθήματα που μπορεί να έχει ο χρήστης για ένα προϊόν αλλά και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να το χρησιμοποιήσει. Επομένως πλαίσιο είναι ο χώρος μέσα στον οποίο χρησιμοποιείται το προϊόν αλλά και οι συνθήκες μέσα στις οποίες αυτό συμβαίνει κι έχει τόσο υλική υπόσταση όσο και άυλη. Πλαίσιο μπορεί να είναι ένα πλέγμα προκαταλήψεων [τα ιαπωνικά αυτοκίνητα είναι πιο αξιόπιστα], μία κουλτούρα [iPhone/Pad/Pod], πλαίσιο είναι η μόδα [crowd funding] αλλά και ένα συναίσθημα το οποίο μπορεί να συνδέεται με την χρήση [βιασύνη καθ'οδόν για την δουλειά].

Περιγραφή Δράσεων: Οι δράσεις είναι αυτό που διαδραματίζεται ανάμεσα στον χρήστη και το αντικείμενο. Τυπικά θα μπορούσαν να υπάγονται στο πλαίσιο, η περιγραφή δράσεων όμως είναι ένα παραδοτέο το οποίο περιέχει την δυναμική πληροφορία που λείπει από τα υπόλοιπα. Δράσεις είναι τι θα ήθελε να κάνει ο χρήστης με το προϊόν προς σχεδίαση.

Σύντομη Περιγραφή Έργου: Είναι μία συνοπτική περιγραφή του προϊόντος προς σχεδίαση. Αποτελείται από μερικές προτάσεις και περιέχει πληροφορία η οποία καθορίζει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα, την ταυτότητα του προϊόντος σε ικανό βαθμό ώστε να το διαφοροποιεί από οποιοδήποτε άλλο ανταγωνιστικό προϊόν. Αυτή η πληροφορία υπάρχει και στα υπόλοιπα παραδοτέα της φάσης και είναι μία σύντομη απάντηση στην ερώτηση «Τι σχεδιάζετε;».

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΟΥ

Ανάλογα με το προϊόν, το **εύρος των χρηστών, πλαισίου και δράσεων** είναι διαφορετικό.

Παράδειγμα 1^ο : Στην σχεδίαση χειρολαβής για λεωφορείο, μέρος του πλαισίου, το λεωφορείο, είναι πάντα ίδιο, οι καιρικές συνθήκες, η ώρα της ημέρας και άλλες συνθήκες που επηρεάζουν τους χρήστες μεταβάλλονται. Το εύρος των χρηστών είναι πολύ μεγάλο με σημαντικές ηλικιακές, σωματικές και πολιτισμικές διαφορές. Οι δράσεις μπορεί να είναι περιορισμένες μέσα στο λεωφορείο διαφοροποιούνται όμως σημαντικά από χρήστη σε χρήστη αφού καθένας χρησιμοποιεί το λεωφορείο για διαφορετικό λόγο και με διαφορετικό τρόπο. Ο σχεδιαστής δεν καλείται να περιορίσει τον προβληματικό χώρο αλλά να τον διερευνήσει και να αναζητήσει προβλήματα στο υπάρχον προϊόν.

Παράδειγμα 2^ο: Στην σχεδίαση επαγγελματικής τσάντας φωτογράφου, είναι περιορισμένο το εύρος χρηστών και δράσεων, αλλά υπάρχει τεράστιο εύρος στο πλαίσιο καθώς ο φωτογράφος θα μπορούσε να χρησιμοποιεί τον εξοπλισμό οπουδήποτε και υπό τελείως διαφορετικές συνθήκες. Το αντικείμενο είναι καλά ορισμένο καθώς ο εξοπλισμός είναι γνωστός και ο σχεδιαστής καλείται να περιορίσει το πλαίσιο, αν αυτό υποστηρίζεται από ερευνητικά δεδομένα.

Παράδειγμα 3^ο: Στην σχεδίαση ενός καναπέ, όπου μόνο ο γενικός τύπος του προϊόντος είναι δεδομένος, ο σχεδιαστής καλείται να προσδιορίσει και να περιορίσει όλα τα πεδία του τριπτύχου τοποθετώντας το προϊόν προς σχεδίαση στην αγορά.

Σε κάθε περίπτωση ο περιορισμός του εύρους οποιασδήποτε κατηγορίας είναι στην **κρίση** του σχεδιαστή και πρέπει να **υποστηρίζεται από ερευνητικά δεδομένα**.

Ο καθορισμός και η περιγραφή των χαρακτηριστικών του προβληματικού χώρου πρέπει να έχουν το κατάλληλο **εύρος και βάθος πληροφορίας** και να διατυπώνουν παράλληλα τα αναδυόμενα **προβλήματα, τις ελλείψεις και τις ευκαιρίες** που θα αποτελέσουν τη βάση της σχεδίασης.